

TijdSchrift 146

Historische Vereniging Vlaardingen • november 2017

Keukens • Badkamers • Toiletten

Dick Blenk

George Stephensonweg 21 f

3133 KJ Vlaardingen

010-4359093 / 06-20597239

aannemingsbedrijf a. van der lugt b.v.

nieuwbouw

verbouw

renovatie

vlaardingen

010-434 25 44

www.avanderlugt.nl

Westhavendomein

Vastgoed & VvE Beheer

Volledige ontzorging voor vastgoedeigenaars en VvE's

Westhavenplaats 40a • 3131 BT Vlaardingen • Tel.: 010-2477477 • E-mail: info@westhavendomein.nl

www.westhavendomein.nl

Vlascom CV

Vlaardingse Assurantie Combinatie cv

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:

Schadeverzekeringen

Watersportverzekeringen

Levensverzekeringen, Pensioenen

Financiële planning

Schadebegeleiding

Financiering, sloopshypotheek

Vermogensbeheer

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson

fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: info@fisc-ad.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Vlaardingen
anders bekeken

*Stadswandelingen,
rondleidingen en meer,
ook voor besloten groepen*

www.serviceteam-vlaardingen.nl
facebook.com/serviceteamvld

Korte Hoogstraat 4a
3131 BK Vlaardingen
Tel. 010 - 434 38 44

**Voor alle
molenproducten en
broodmixen gaat u
naar Aeolus!**

*Kijk op www.aeolus.nl voor het
hele assortiment*

Kortedijk 16
3134 HB
Vlaardingen
T : 010 434 61 31
E : info@aeolus.nl
I : www.aeolus.nl

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 17,50. Voor leden woonachtig buiten Vlaardingen € 25,00 en dat is dan inclusief portokosten. Het bankrekeningnummer van de vereniging is NL44 INGB 0000 750 978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Lidmaatschap

Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar. Lid worden kan het gehele jaar door. Kortings op de contributie bij lid worden in de loop van het jaar is niet mogelijk. Wel worden dat jaar reeds uitgegeven publicaties dan nagezonden.

Opzegging

Opzegging van het lidmaatschap dient schriftelijk bij de ledenadministratie te geschieden of via een email naar info@hvv-vlaardingen.nl. Een opzegging kan direct ingaan of aan het eind van het jaar. Restitutie van contributie wordt niet verleend. Leden die hun contributie niet voor of op 31 december hebben voldaan worden automatisch uit het ledenbestand verwijderd.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Dhr. T. Hartman, voorzitter
Dhr. J. van Elk, vice-voorzitter
Dhr. E. van Rongen, secretaris
Dhr. C. Maarleveld, penningmeester
Dhr. A.W.J. Andriessen, 2e penningmeester
Mw. M van der Hoek, notuliste, lid
Dhr. M. Carree, lid

Contactadres HVV, ledenadministratie en redactieadres Tijd-Schrift:

Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Redactie Tijd-Schrift:

E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
M. Carree
Mw. G. van der Weijden
F. Wittkampf

Verkoop losse publicaties:

Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992

© Historische Vereniging Vlaardingen

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl - www.begraafplaatsmaus.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Inhoud

Redactioneel

3

‘Gefeliciteerd meneer Mathijssen’

Frans Assenberg

4

Dr. M.H.A. van der Valk als hoofdredacteur van de Vlaardingse Courant

M. den Admirant

13

Boekbespreking

23

Ledenactiviteiten

24

Oproep

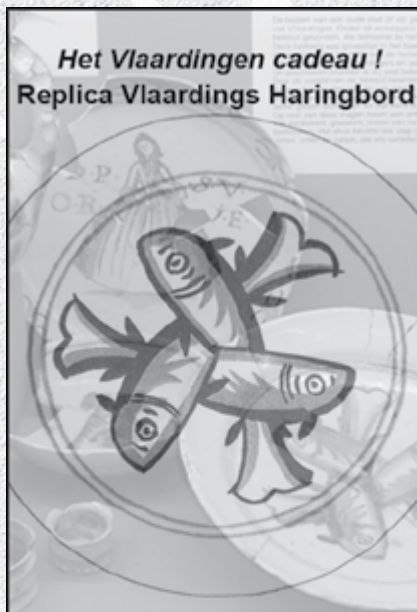
25

Omslag: De Geuzenpenning.

Het Vlaardingen cadeau !
 Replica Vlaardings Haringbord

het waaigat
 woon-ideeënwarenhuis

Markt 57 Vlaardingen tel. 010-4343685
www.waaigatwonen.nl

**“De Vlaerdinger”
 Touringcarbedrijf**

Rode Kruislaan 33
 3135 WC Vlaardingen
 Telefoon +31 (0)10 - 449 03 70
 Mobiel +31 (0)6 - 53 79 10 23
 E-mail info@devlaerdinger.nl

STOUT
 GRAFISCHE DIENSTVERLENING
 Tel. 010 - 248 06 03 • www.stout.nu

Méér dan een drukkerij!

Westkaai
 VOOR LUNCH & DINER

**Stijlvol lunchen en dineren
 voor een prettige prijs**

Restaurant Westkaai, Westhavenkade 10, 3131 AB Vlaardingen
 T 010 - 248 70 18 E info@westkaai.nl I www.westkaai.nl
 Openingstijden: ma. t/m za. v.a. 12.00 uur (keuken: 12.30 - 22.00 uur), zondag v.a. 15.00 uur.

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken

Markgraafaan 135
 3131 VL Vlaardingen
 Tel: 010 43 43 704

JAC. VERKUIL
 BLOEMSIERKUNST

**DIJKSHOORN
 EUROMOVERS**

AL MEER DAN
50 JAAR
 VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL
 TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: +31 (0)10-2480522

Vlaardingen in het nieuws

Het gebeurt niet zo heel vaak dat Vlaardingen in het (landelijke) nieuws komt, en meestal is dat dan helaas als gevolg van negatieve gebeurtenissen. Maar volgend jaar gaat dat ongetwijfeld veranderen als na 1000 jaar de Slag bij Vlaardingen wordt herdacht en nagespeeld. Die slag heeft destijds er ook vast voor gezorgd dat Vlaardingen in het landelijke (en internationale) nieuws kwam, alhoewel dat natuurlijk zich niet zo snel verspreidde als tegenwoordig. Als een eenvoudig graafje uit een moerasbosgebied de Duitse keizer verslaat en eigen baas gaat spelen is dat nogal wat! Als Dirk III dat niet had gedaan spraken we hier misschien nu ook wel Duits. Die overwinning wordt toch wel gezien als het begin van de onafhankelijkheid van Holland. Dat was lange tijd in de vergetelheid geraakt, doordat het centrum van de macht naar andere plaatsen was overgegaan, maar het is goed om de rest van Nederland er aan te herinneren dat Vlaardingen niet alleen door de haringvisserij van landelijk belang is geweest (alhoewel ook dat bij het merendeel van de bevolking allang in de vergetelheid geraakt zal zijn). Een beetje Vlaardingen-promotie kan geen kwaad, maar dan moeten we wel wat te bieden blijven hebben. En dat raakt dan direct aan de kern van het bestaan van de HVV: bescherming van het historisch stadsbeeld. Daar valt nog wel wat aan te optimaliseren, gezien het feit dat er toch diverse oude pakhuizen weg staan te teren.... Maar goed, er zijn ook nog genoeg mooie panden en stadsdelen die de moeite van het bekijken waard zijn. Evenals het Museum Vlaardingen – als u daar nog nooit bent geweest moet u daar toch echt eens een kijkje gaan nemen.

Een positieve manier waarop Vlaardingen in ieder geval één keer per jaar in het nieuws komt is de uitreiking van de Geuzenpenning. Voormalig stadsarchivaris en HVV-bestuurslid Hans Mathijssen was jarenlang uitvoerend secretaris van de stichting die deze penning toekent. In een interview met Frans Assenberg (misschien een beetje ongebruikelijke vorm voor Tijdschrift, maar waarom niet eens wat anders?) geeft hij een boeiend kijkje achter de schermen.

Het tweede artikel, geschreven door Maarten den Admirant, gaat over dominee M.H.A. van de Valk, die ook ‘in het nieuws’ was, namelijk als hoofdredacteur van de Vlaardingse Courant (zij het kortstondig). Zijn kerkelijke carrière en levenswandel waren overigens niet bepaald onbesproken, dus hij zal ook wel regelmatig zelf onderwerp van een nieuwsbericht geweest zijn...

Het artikel over de Vakantieweken van Kees Verhulst uit het maart-nummer heeft nogal wat reacties opgeleverd. Daarom komen we hier nog even op terug. En zoals gebruikelijk completeren een boekbespreking en het overzicht van de ledenactiviteiten dit laatste nummer van 2017. En vergeet u ook niet de altijd weer prikkelende oproep op de achteromslag!

Eric van Rongen
 Eindredacteur

Mededeling van het bestuur

Met genoegen deelt het bestuur mee dat het voorzitterschap van de Historische Vereniging Vlaardingen met ingang van 4 oktober 2017 is overgedragen aan de heer Ted Hartman. Met dank van het bestuur voor het waarnemen van het voorzitterschap is Han van Elk nu weer vice-voorzitter.

‘Gefeliciteerd meneer Mathijssen’

Frans Assenberg

Hans Mathijssen is afgelopen jaar af- en uitgezwaaid als ‘Uitvoerend Secretaris’ van de stichting Geuzenpenning. Hij heeft die mooie functie altijd toegewijd en met de juiste toon gedaan. Het was soms wel spannend, maar de omgang met laureaten, vorsten, staatshoofden en andere belangrijke mannen en vrouwen waren vaak heel bijzonder. Ik wilde hem daarover voor dit blad eens journalistiek aan de tand te voelen. Het werd een bijzonder gesprek met deze bijzondere man dat ongeveer anderhalf uur duurde...

Hans Mathijssen ken ik al een poosje, maar van zijn vroege jaren weet ik niets. Wie en wat is hij eigenlijk? En hoe komt deze sympa-

thieke Vlaardinger hier terecht? Hij zegt daarover: “Hans Mathijssen is een Brabantse jongen die in Den Bosch ter wereld kwam omdat in Vught geen ziekenhuis was. Ik ben de eerste 20 jaar in Vught opgegroeid als enig kind en ik geboren op 13 maart 1954 dus nu 63 jaren oud. Ik had een gelukkige jeugd en het is leuk dat mijn vader ooit is geïnterviewd voor een veteranenboek, waarin hij zegt daarin dat hij met zijn vrouw en zoon ‘een heel gelukkige tijd heeft gehad in Vught.’” Hans volgde op een ‘gemiddelde manier’ de lagere school en in Vught het gymnasium. “Toen begon een lange carrière op het gymnasium, te lang want het duurde acht jaar voordat ik klaar was. Na het gymnasium ging hij in militaire dienst en daarna geschiedenis studeren aan de universiteit van Utrecht. Dat hield hij twee jaar vol en zette hij zijn studiecariëre voort met een

Hans Mathijssen op de stoep van het Stadsarchief. (Foto Frans Assenberg)

hbo-opleiding tot archivaris. Hans: “Toen ik na een jaar mijn diploma archivaris haalde kon ik uit meerdere banen kiezen en koos ik voor een baan als medewerker informatie en educatie in het archief van de gemeente Utrecht. Ik woonde er al en had er verking met Karin, die later mijn vrouw werd en nog steeds is! Na 10 jaar ging het een beetje te kriebelen en dat had ook te maken met het gebrek aan promotiekansen op mijn afdeling. Na te hebben gesolliciteerd in onder andere Vlaardingen kwam ik daar terecht en werd ik in september 1988 archivaris waar ik Theo Poelstra opvolgde die al enige tijd thuis was.’

Het bleek de start van een loopbaan die Hans Mathijssen na het archief over diverse gemeentelijke afdelingen voerde, zoals onder andere de functie Hoofd Bureau Kunst en Cultuur dat te maken had met het overlijden van Martin Putman, die tot dan toe Kunst en Cultuur leidde. Verder was hij hoofd Communicatie en Externe Betrekkingen, gebiedsmanger en accounthouder onderwijshuisvesting, enzovoort. Hans: “Communicatie was wel het leukst om te doen. Het was de zwaarste, maar wel de mooiste functie. Je zat dichtbij waar het allemaal plaatsvond. Ik heb later nog een leuk project gedaan bij het gemeentearchief van Rotterdam, waar ik mij bezig ging houden met het onderbrengen van archivalia van het cultureel erfgoed van gemeenten rondom Rotterdam.” Na verloop van tijd belandde Hans toch weer als ambtenaar op de Vlaardingse burelen en werd hij directeur van de gemeentelijk Stadsbibliotheek. De laatste twee jaar hield hij zich weer bezig met de Vlaardingse archieven. Daar tussendoor liep als een rode draad de jaarlijkse organisatie van de uitreiking van Geuzenpenning.

De penning en de ervaringen

Ik vraag Hans om, voordat hij zijn ervaringen ten aanzien van het werk voor de Geuzenstichting uit de doeken zal doen, eerst uit

te leggen wat het verschil is tussen de Stichting Geuzenverzet 1940 – 1945 en de Stichting Geuzenpenning. Het blijkt te maken te hebben met een veranderingen in het bestuur van de stichting. Hans: “Harry Borghouts was al heel lang voorzitter van de Stichting Geuzenverzet 1940 – 1945 en hij voelde er erg voor verjonging van het bestuur. Er was bijvoorbeeld geen rooster van aftreden, sommige bestuursleden zaten er al heel lang in. Heel goed trouwens, want de continuïteit was altijd gewaarborgd. Toen ik al uitvoerend secretaris was, kwam er een discussie los in het bestuur. Ik heb toen een nota mogen schrijven over de toekomst van de stichting, waar onder andere in uitkwam dat we bestaan vanwege de historie rondom het Geuzenverzet en de Tweede Wereldoorlog. Het bestuur zou uiteindelijk zeggen: ‘Ja, maar het gaat om het nu, wat we nu doen om dat ideaal van die Geuzen en de Tweede Wereldoorlog voor henzelf, voor hun land, voor hun volk zichtbaar te maken. En dat doen we door middel van het uitreiken van de Geuzenpenning. We willen ons niet los zien van de Geuzenverzet, maar we willen in ieder geval tonen dat we dat verzet nu en in de toekomst hoog in het vaandel hebben.”

Toen werd in het bestuur het voorstel gedaan ‘laten we dan eerst de naam van onze stichting veranderen in de Stichting Geuzenpenning’. Hans: “Na enige discussie was het bestuur het daarover eens. Het liet onverlet dat iedereen zich bewust was van het feit waarom we bestaan en dat we dat Geuzenverzet niet loslieten. Harry ging toen weg en in zijn kielzog nog een paar mensen die al een tijdje bestuurslid waren. Uiteindelijk resulteerde dat erin dat onder voorzitterschap van Frans Weisglas het bestuur zo’n beetje voor de helft vernieuwd was. Harry Borghouts moest erkennen dat deze actie geen verjonging was geweest, maar wel vernieuwing. Er kwamen wel heel goede mensen in zoals Peter van Uhm en Ad van Liempt.” Van Uhm was opperbevel-

hebber van de Nederlandse Strijdkrachten en zag in die functie in 2011 dat de Geuzenpenning aan zijn organisatie, alsmede aan Sima Samar, werd toegewezen. Ad van Liempt is een bekend journalist en publicist over de Tweede Wereldoorlog en hij werd, naast zijn redactionele werk voor de NPS, in 2009 uitgeroepen tot historicus van het jaar.

Hans: “Het heeft ons ertoe gebracht dat wij onder de huidige voorzitter Frans Weisglas

De Geuzen

Vrij snel na de capitulatie van Nederland gaat een aantal Vlaardingse vrienden op de fiets naar Rotterdam om daar met eigen ogen de gevolgen van het bombardement te zien. Het blijkt de aanleiding te zijn tot het oprichten van de Geuzenorganisatie. Maar, de geheimen van die Geuzenorganisatie raken al snel, onder het mom van ‘kop dicht,’ bekend buiten de kring van goede vrienden. Als een ijverige Arnhemse NSB’er lucht krijgt van de acties van de ‘terroristen’ en de politie inlicht, gaat de sneeuwbal rollen. Het duurt niet lang of politie-agenten staan in de kamer van Geus en voorman Arij Kop in de 2e Maasboschstraat en na enige dagen zitten veel Geuzen in de Scheveningse gevangenis, ook wel cynisch het ‘Oranjehotel’ genoemd. Nog hebben ze niet helemaal in de gaten wie de tegenstander eigenlijk is. Pas bij de nietsontziende verhoren ervaren zij hoe ernstig de Duitsers hun organisatie nemen. In het gebouw van de Hoge Raad in Den Haag worden maart 1941 tijdens een showproces uiteindelijk de vonnissen geveld: 15 Geuzen en drie Februaristakers krijgen de doodstraf. Deze verpletterende waarheid dringt maar langzaam tot hen door: ‘Ik, de doodstraf? Nee, dat kan niet...’

heel bewust er voor gekozen hebben dat we een groslijst met namen hebben van mensen of instellingen die mogelijk in aanmerking komen voor de Geuzenpenning, maar wij willen ook anderen erbij betrekken. Dus we zijn banden gaan aanhalen met Amnesty International en met de mensenrechten ambassadeur van buitenlandse zaken van Nederland. Zij zijn beide onze belangrijkste adviseurs geworden, zij kennen de wereld op het gebied van mensenrechten. Regelmatig zochten wij met hen contact om te vernemen wat er zoal plaatsvond op dat terrein voor mogelijk nieuwe kandidaten. Dat was een nieuwe wijze van werken. Het vorige bestuur was een heel goede club. Dat kwam omdat er lange tijd nazaten van oud-Geuzen in zaten, dat is nu niet meer het geval. Overigens was de groslijst er al jaren. Belangrijk om te weten is ook, dat niet alleen vanuit het bestuur namen van personen en instellingen ingebracht worden, maar – inderdaad – ook met behulp van ervaringsdeskundigen zoals de directie van Amnesty International Nederland en van de Mensenrechtenambassadeur van het Ministerie Van Buitenlandse Zaken.”

Volgens Hans Mathijssen zijn er in het verleden bijzondere mensen geweest die de Geuzenpenning in ontvangst namen zoals de Duitse Bondspresident Von Weizsäcker, de president van Tsjechië Václav Havel en de voormalige president van Finland Martti Ahtisaari. Dat valt ook af te leiden uit de lijst van namen van de gasten die naar Vlaardingen kwamen om de penning uit te reiken dan wel aanwezig te zijn, waarbij de koninginnen Beatrix en Máxima en filmster Richard Gere de aandacht trokken. “Het oude bestuur heeft vanwege het feit dat er in het begin oud-Geuzen in het bestuur zaten, de basis gelegd waarop de latere besturen konden voortborduren.” Wij memoreren nog even het bezoek van Richard Gere. Hij was in 2005 betrokken bij de International Campaign for Tibet (ICT) die

de Geuzenpenning kreeg. “Dat was ook weer een leuk jaar,” zegt hij ietwat glunderend. “Ik moet nog wel een wijdverbreid misverstand uit de weg helpen. Richard Gere heeft nooit de Geuzenpenning gekregen. Ja, jij weet dat, maar iedereen riep dat toen. Hij was erevoorzitter van de International Campaign for Tibet en in die functie was hij in Vlaardingen aanwezig. De penning werd toen uitgereikt aan Lodi Gyari, die een speciale afgezant was van de Dalai Lama. Richard Gere genereerde natuurlijk ongelooflijk veel pers waar wij natuurlijk blij mee waren, alhoewel dat niet ons streven is. Het was voor de Nederlandse afdeling van ICT makkelijk om via hun lijntje Richard Gere hierheen te halen en dat lukte. Ik wist toen niet eens wie Richard Gere was... Ik heb helemaal niks met films en ik kijk ook heel weinig films.”

Mathijssen geeft aan dat rond het jaar 2000 diverse oud-Geuzen en vrijwilligers in het bestuur zaten. “Ik zat er toen niet dicht op,

maar ik begreep dat er behoefte was aan meer professionele ondersteuning en dat het Vlaardingse gemeentebestuur daarop meer invloed wilde hebben. Het was immers op promotiegebied heel belangrijk voor de stad. De toenmalige gemeentesecretaris J. Brinkman heeft in die tijd in overleg met het gemeentebestuur gezegd: ‘Wij willen als gemeente Vlaardingen meer doen voor de stichting’. Burgemeester Stam was toen ambtshalve secretaris en de gemeentesecretaris werd secretaris van het bestuur en het gemeentebestuur nam de organisatie van de uitreiking voor zijn rekening. Allerlei gemeentelijke afdelingen waren of werden erbij betrokken waaronder Communicatie waarvan ik het hoofd was. Ik mocht toen de communicatie van de uitreiking van de Geuzenpenning gaan doen en na enige tijd werd ik voorzitter van de uitvoeringscommissie en ceremoniemeester. Ik kreeg toen ook nog een derde pet op als uitvoerend secretaris van het bestuur. Het was erg druk, maar wel leuk! Je bent er het hele

Hans Mathijssen tijdens de persconferentie in 2013. De laureaat, mevrouw Nasraoui, kon zelf niet komen. Via een skype-verbinding konden journalisten vragen stellen. (Foto Frans Assenberg)

jaar mee bezig, want het benaderen van een kandidaat is een lang proces en kost veel tijd en moeite.”

Tranen bij Máxima

Mathijssens eerste kandidaat als uitvoerend secretaris was in 2004 de Colombiaanse presidentskandidate Ingrid Betancourt. Die was evenwel gevangen genomen en ontvoerd door de guerrillagroepering Farc, en kon dus niet naar Vlaardingen komen. Het waren haar moeder Yolanda Pulecio en Ingrid Betancourts dochter Melanie Delloye die voor haar de Geuzenpenning 2004 in ontvangst kwamen nemen. Hans: “Het was mijn eerste Geuzenpenning als ceremoniemeester en ook één van mijn mooiste. Het waren prinses Máxima en prins Willem Alexander die naar de Grote Kerk kwamen om de uitreiking bij te wonen. In eerste instantie zou Máxima alleen komen, maar wij werden door drie weken van te voren opgebeld door het Koninklijk Huis met de

vraag of wij het een bezwaar zouden vinden als de echtgenote van prinses Máxima ook mee zou komen? Daar hadden wij uiteraard geen bezwaar tegen. Zij werden toen ontvangen op de kamer van de burgemeester en burgemeester Tjerk Bruinsma was altijd in een spontane rol die zei: ”Koninklijke hoogheden, ik wil u wel vertellen dat wij vandaag een jarige in ons midden hebben. En daar staat ie, het is onze ceremoniemeester Hans Mathijssen.” Toen dacht ik, nu krijg ik een knuffel van Máxima, maar het bleef bij ‘gefeliciteerd meneer Mathijssen.’” Máxima was tijdens de plechtigheid tot tranen toe geroerd toen de moeder van Ingrid Betancourt, Yolanda Pulecio, zich in het Spaans rechtstreeks tot Máxima wende. Daarover stond niets op papier, zodat onbekend bleef voor velen wat Yolanda eigenlijk tegen de prinses zei. De tranen liet Máxima maar lopen. Het was een bijzonder hoogtepunt van een bijzondere uitreiking.

Hans Mathijssen tijdens de plechtigheid bij het Geuzengraf op begraafplaats Emaus. (Foto Frans Assenberg)

De contacten met het koninklijk huis blijken heel verschillend te gaan en toch eigenlijk ook weer niet. Hans: “Wij vragen altijd het koninklijk huis en onze voorzitter doet dat pas als we zeker weten wie de laureaat is en als we zeker weten wie de uitreiker is. Met die informatie bellen wij de dienst van het koninklijk huis en delen dan tevens mee dat we er een brief over zullen sturen met de vraag of iemand van het koninklijk huis erbij zou willen zijn. Je mag ook niet vragen ‘wilt u die of die prins of prinses vragen?’ Nee, zij bepalen of er iemand naar Vlaardingen komt en wie er komt. Soms komen ze niet omdat het politiek gevoelig ligt, denk maar aan de uitverkiezing van de International Campaign for Tibet. Er was toen niemand van het koninklijk huis en niemand van het kabinet, want dat zou China tegen de haren instrijken. Op dat niveau ligt dat.”

Een mooi voorbeeld van het benaderen van het koninklijk huis was in 2016 toen de stichting pech had met de uitreiker: “We hadden toen heel lang iemand gevraagd om de penning uit te reiken, maar die moest toen afhaken. Ook de volgende moest afhaken. De penning ging toen naar MOAS, Migrant Offshore Aid Station. Zij was de eerste particuliere reddingsorganisatie die actief was op de Middellandse Zee. MOAS heeft duizenden vluchtelingen van de verdrinkingsdood weten te redden. We wisten toen pas op 5 februari wie de uitreiker zou worden. Het werd Eduard Nazarski. Frans Weisglas vroeg toen aan mij wat we met het koninklijk huis zouden doen? ‘Dat is wel laat,’ zei ik. Vijf weken van te voren. Maar, als je het niet vraagt weet je zeker dat ze niet komen. Leg het uit wat de reden is en aldus geschiedde. Hij belde mij daarna meteen op met de mededeling dat hij er een ‘heel goed gevoel’ over had. Een week later belde Frans mij op en zei dat ‘de koningin komt!’ Wouw, Máxima! Ik moest meteen aan de slag om van alles te regelen met het koninklijk huis: beveiliging,

politie, enzovoort. Toen ging er een ‘trein rijden’ joh. Ongelooflijk. Dat was wel een uitdaging. Alles moet dan wel geheim blijven want het is altijd de Rijksvoorlichtingsdienst die dat naar buiten brengt. Dat is hun bevoegdheid om de eerste plaats in te nemen. Uiteindelijk zijn de bodes van het stadhuis ook niet gek als zij daar een adjudant of iemand die een hofdame zou kunnen zijn binnen zien komen in het stadhuis. ‘Komt er iemand van het koninklijk huis?’ vroeg een bode toen fijntjes aan mij. ‘Geen commentaar,’ zei ik. Hij wist meteen genoeg.”

Ceremoniemeester zijn

Het mooiste om te doen was volgens Hans Mathijssen wel de contacten met de laureaten: “Het was prachtig om de leden van het koninklijk huis op de dag zelf te ontvangen. Het zijn inderdaad heel benaderbare mensen. Het leukst om te doen op de dag van de uitreiking is echter wel het ceremoniemeester zijn. Er gaat als het ware positieve adrenaline door je heen. We hebben een uitstekende uitvoeringscommissie die precies weet wat er moet gebeuren. Als iedereen er is, voel ik helemaal geen stress meer. He, gelukkig ze zijn er! denk je dan als ik in de aankomsthal van Schiphol sta, en ik zie hem of haar komen. Ja, Frans, dit jaar ging het fout. We zijn in twee dagen drie keer naar Schiphol gereden.” De Geuzenpenning 2017 ging naar twee advocaten uit Kameroen die zich inzetten voor de belangen van homo’s, lesbiennes, biseksuelen en transgenders, Alice Nkom en Michel Togué. Er waren problemen met een van de begeleiders van mevrouw Alice Nkom, ene Joseph. De mensen uit Kameroen moesten allemaal een visum hebben. De twee laureaten hadden een permanent visum, dus dat was geen probleem. Maar, zij wilden mensen meenemen die wel een visum moesten hebben, onder andere die van Alice Nkom. Het visum van nummer drie kwam maar niet los, dat moest via de ambassade van Benin omdat wij in

Minister Frans Timmermans (Buitenlandse Zaken) reikte donderdag 13 maart 2014 in de Grote Kerk in Vlaardingen de Geuzenpenning uit aan Thomas Hammarberg (Zweden, 1942). Hammarberg is mensenrechtencommissaris geweest van de Raad van Europa van 1 april 2006 tot 31 maart 2012. Links naar Timmermans de voorzitter van de Stichting Geuzenpenning F.W. Weisglas. (Foto: Frans Assenberg)

Kameroen geen vertegenwoordiging hebben. Er zit wel een Belgische ambassadeur die de zaken van de Nederlandse ambassade behartigt. Waarom Joseph geen visum kreeg? Omdat onvoldoende was gebleken dat hij genoeg geld en onderdak had hier in Nederland om zich te kunnen onderhouden en weer terug te gaan. Ik heb een paar dagen van te voren een aanbeveling moeten schrijven die ik naar de ambassade stuurde. Ik heb ook buitenlandse zaken erover ingelicht met de vraag of zij alsblijft wilden bemiddelen, want dit zou misgaan: Hij kreeg namelijk geen visum.

Dat was verhaal A. Verhaal B was dat Alice en Michel zouden aankomen op Schiphol. Ik ging die dag vroeg op pad om met nog een lid van de uitvoeringscommissie naar Schiphol te gaan. We stonden in de aankomsthal en na lange tijd komt Alice Knom naar buiten. Waar is Michel vroegen wij ons af? Moest die ook in het vliegtuig zitten? 'Ja? Oh,' zei Alice,

'maar die heb ik niet gezien!' Vanuit Schiphol hebben we Michel gebeld met de vraag Waar ben jij nu? Gelukkig sprak hij ook Engels, maar zijn moedertaal is Frans. Hij zei: 'Ik zit in Parijs, ik heb het vliegtuig gemist.' Hij had vertraging gehad vanuit Kameroen, waardoor hij zijn aansluiting miste. Alice kwam uit een andere stad, Michel kwam uit de hoofdstad Yaoundé. Hij gaf aan dat hij die avond pas om 9 uur uit Parijs zou kunnen komen en het was toen 9 uur 's ochtends. We zeiden tegen elkaar dat we dan maar terug naar Vlaardingen zouden gaan. Gelukkig waren er twee andere mensen van de uitvoeringscommissie bereid om Michel die avond op te gaan halen. Maar onze Joseph was er nog steeds niet."

Het appje en de foto

Hans lunchte op vrijdag met Alice en Michel in het Delta Hotel om zaken door te spreken toen hij een appje en een telefoontje kreeg van iemand van Buitenlandse Zaken uit Den

Haag dat hij onmiddellijk contact op moest nemen met Joseph die voor half vier vanmiddag naar de Ambassade van België in Yaoundé moest, want het visum was er. "Dus ik ben bij de heerlijke lunch weggelopen die voor mijn neus stond, ik heb er niets van gegeten, en ik heb Joseph gebeld en gevraagd 'waar ben je nou?' en hem gezegd dat hij 'nu' naar de ambassade moest voor het visum. Hij is toen in een razend tempo naar Yaounde gereden en om half vier kreeg ik een appje met een foto van zijn visum. Maar ja, toen zat hij nog niet in het vliegtuig! Hij is toen gaan proberen om via allerlei kanalen naar Nederland te komen en uiteindelijk is het hem gelukt om op zondagmiddag via Casablanca in Marokko naar Nederland te vliegen. Weer moesten we twee mensen naar Schiphol sturen om het op te gaan halen. We sturen altijd twee mensen voor de veiligheid, want als er één bij de verkeerde uitgang staat kan de ander een andere uitgang in de gaten houden. Joseph kwam om zes uur aan in het hotel tijdens het aperitief van het diner dat we hadden. Hij kon meteen aanschuiven. Joseph was de particulier secretaris van Alice. Zij kon moeilijk zonder hem. Nee, ze hadden geen relatie samen, maar was ontzettend blij dat hij er was en ik ook."

Eigenlijk is het nooit fout gegaan tijdens Mathijssens werkzaamheden voor de stichting Geuzenpenning. "We hebben wel eens het sneeuwjaar gehad," zegt Hans opgewekt. Sneeuwjaar? "Dat was in 2013 bij de uitreiking van de Geuzenpenning aan mevrouw Radhia Nasraoui die zich inzette voor de strijd tegen martelen in haar geboorteland Tunesië. Zij moest uit Tunesië komen en moest als advocaat nog iemand verdedigen. Pas een dag later dan de bedoeling was kon zij naar Nederland komen. Toen hebben wij de persconferentie met een skype-verbinding gedaan, waar jij ook bij was, en toen kwam het grote wachten want zij moest met een tussenlanding naar Parijs, maar het vliegveld was dichtgesneeuwd. Het

was een voorjaar waarbij heel West-Europa onder de sneeuw lag, ook bij ons. Eerst kon mevrouw Nasraoui niet landen in Parijs, toen was het zo dat zij op 12 maart, een dag voor de uitreiking, geland was op Parijs en maar niet weg kon vanwege de sneeuw. Ik ging 's avonds 12 maart, we hadden het diner al afgelast omdat zij er niet was, naar bed in de wetenschap dat ze wellicht de volgende dag 13 maart om 7 in de ochtend uur zou kunnen vertrekken vanuit Parijs."

"Ik ben om zes uur opgestaan en zag dat haar vliegtuig vertraging had opgelopen door het barre winterweer. Ik bleef kijken op de site van Schiphol wanneer het vliegtuig zou vertrekken. Dat ging de hele ochtend door. Voortdurend gekeken: wanneer gaat het vliegtuig weg? Wanneer gaat het vliegtuig weg? Gelukkig was de dochter van mevrouw Nasraoui hier al, want die zou aanwezig zijn bij de uitreiking van de penning. We hadden ook haar speech, dus in een absoluut noodgeval kon haar dochter de Geuzenpenning aannemen en haar speech uitspreken. Prins Constantijn was inmiddels met zijn motorbegeleiding gearriveerd in Vlaardingen. De chef van de motorbegeleiding (de prins had dat waarschijnlijk gezegd) bood aan de taxi die naar Schiphol moest, te begeleiden. De vrouw van burgemeester Tjerk Bruinsma, Fabienne Bruinsma, zij is Française, dus zij spreekt Frans, ging mee achterin de taxi. Met de meeste spoed ging het hele gezelschap onder motorbegeleiding naar het vliegveld."

"Tjerk Bruinsma belde toen naar Schiphol met de vraag of mevrouw Nasraoui een Vipbehandeling kon krijgen, zodat zij op de landingsbaan vanaf de trap van het vliegtuig meteen de taxi in kon en niet door de slurf hoefde. Ze had gelukkig alleen handbagage bij zich. De taxi mocht het platform op naar het vliegtuig, Nasraoui erin, achter in de auto en met een razende vaart naar Vlaardingen.

Hans: “Fabienne zei later dat zij zich de koningin voelde, ‘want al het verkeer werd opzij gezet op de snelwegen om ons door te laten.’ Mevrouw Nasraoui had natuurlijk haar reiskleding aan en moest zich in de taxi verkleeden om haar galakleding aan te trekken. Dat deed zij achterin de auto waarbij Fabienne alle ramen afdekte en tegen de chauffeur zei: ‘Meneer wilt u het komende half uur niet in uw spiegel kijken alstublieft?’ Oh, we hebben zo gelachen achteraf. Ze kwamen vijf voor drie aan op de Markt en de plechtigheid zou om drie uur beginnen. Er is een foto van mij waarop ik haar een hand geef en je ziet dan de opluchting: We hebben het gered!”

Hans had eerder in de kerk tegen de aanwezigen gezegd dat de laureaat onderweg was, maar dat ze niet wisten wanneer zij precies zou aankomen. En ‘dat wij er gewoon op wachten en we hopen dat u dit kunt accepteren’. “Prins Constantijn gaf aan dat hij enige vertraging wel kon hebben, maar niet langer dan een minuut of vijftientig. Mevrouw Nasraoui kwam op tijd, kreeg even een korte

pauze om zich op te frissen en om kwart over drie kwam zij de kerk binnen en kon de uitreiking beginnen. Er volgde een daverend applaus toen zij binnenkwam.”

Het afscheid

Hans Mathijssen nam in april 2017 afscheid van het bestuur van de Geuzenpenning waarbij voorzitter Frans Weisglas hem de positieve kwalificatie meegaf dat hij zich door niemand ‘uit het veld liet slaan’, als wel dat ik altijd ‘onverstoort’ bleef. “Dat klopt eigenlijk ook wel,” zei ik. Er kan altijd iets onverwachts gebeuren en dan staan de camera’s op je gericht. Ik vond het goed dat ik ermee ben gestopt, want als je dat 14 jaar doet wordt het wel eens tijd voor nieuw bloed. Ik merkte bij mijzelf dat ik een beetje op mijn routine ging werken.” Over de vele ontmoetingen met vooraanstaande personen is Mathijssen erg nuchter: “Het zijn allemaal mensen. Als jij een vraag stelt, geven zij antwoord en andersom. Het was natuurlijk heel leuk dat, toen iemand ‘happy birthday to you’ voor mij ging zingen, iedereen mee deed, ook de koning en de koningin. Ja, dat is prachtig! Ze zijn trouwens zelf vaak erg aardig. De receptie achteraf is altijd zonder journalisten, dan weet men zich onbespied en kan men vrijelijk praten. Nee, daar mogen jullie niet bij zijn, dat klopt. Als er wel journalisten bij zijn, houden zij dat in de gaten. Op hun hoede, zeg maar.”

Naschrift: Hans Mathijssen stopte half oktober 2017 zijn werkzaamheden bij de gemeente Vlaardingen. “Ik blijf nog wel Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand (BABS),” gaf hij desgevraagd aan.

Het bestuur van de Stichting Geuzenpenning bestaat uit:

F.W. Weisglas, voorzitter
mevr. A. Jetten, bestuurlijk secretaris
mevr. M. Platschorre, ambtelijk (uitvoerend) secretaris
H. Lindenberg, penningmeester

Leden zijn:
mevr. K.G. Ferrier
mevr. J.E. Goldschmidt
T.J. Haan
mevr. K. Kievit
C.H.J. Lamers
P.J. Langenberg
A. van Liempt
mevr. K. Louwes
N.J. Schrijver

Dr. M.H.A. van der Valk als hoofdredacteur van de Vlaardingsche Courant

M. den Admirant

Anno 1925 werd de Rotterdamse predikant dr. M.H.A. van der Valk hoofdredacteur en tevens eigenaar van de *Vlaardingsche Courant*. Dit blad, dat destijds wekelijks verscheen, bestond al 37 jaar als uitgave van de familie A. van der Meijden. Van der Valks betrokkenheid bij de *Vlaardingsche Courant* was slechts van korte duur: per 1 januari 1926 stapte hij alweer op. Toch is er gelet op zijn persoon en zijn pennenvruchten voldoende reden, enige aandacht te schenken aan deze episode.

Wie was dr. M.H.A. van der Valk?

Marchinus Hyminus Arnoldus van der Valk stamde uit een geslacht dat zich al in de zestiende eeuw in Vlaardingen had gevestigd. Hij aanschouwde in 1866 te Rotterdam het levenslicht als tweede zoon van ds. Leendert van der Valk (geboren te Vlaardingen) en Hendrikje Langen. ‘Chien’ studeerde te Kampen aan de Theologische School van de toenmalige Christelijke Gereformeerde Kerk. In 1892 verenigde deze kerk zich met de kerken der Doleantie. Het nieuwe kerkverband kreeg de naam: Gereformeerde Kerken in Nederland. Van der Valk werd in 1892 kandidaat tot de heilige dienst. Hoewel hij een beroep van de gereformeerde kerk van Aarlanderveen aannam, werd hij als gevolg van kerkrechtelijke strubbelingen nooit predikant in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Hij vertrok naar de Verenigde Staten en was enkele jaren predikant van de presbyteriaanse kerk in Muskegon. Voor een benoeming tot hoogleraar in Chicago bedankte hij, omdat hij op het punt stond naar Nederland terug te keren.

Toegelaten tot de evangeliebediening in de Nederlandse Hervormde Kerk, werd hij in 1903 predikant in Boxtel. Een jaar later vertrok hij naar Oud-Beijerland. Over belangstelling voor zijn prediking had ds. Van der Valk in die gemeente niet te klagen. Als hij voorging was de kerk stampvol. De opbrengst van de collecten was nog nooit zo hoog geweest, naar hijzelf in zijn boekje *Kerkelijk*

Ds Van der Valk in toga.

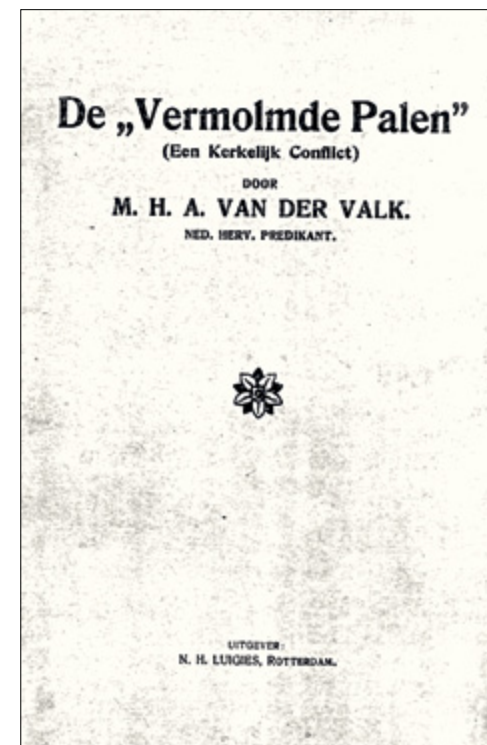
Ds en mevrouw Van der Valk - Bongers.

Oud-Beijerland met trots vaststelde. Van der Valk werd door de hervormde gemeente verafgood. 'Koning van Oud-Beijerland' werd hij genoemd.....

In 1907 kwam hij in opspraak na geruchten over een ongeoorloofde verhouding. Een ouderling en een diaken dienden bij het classicaal bestuur van Dordrecht een aanklacht tegen hun predikant in. De volgende zondag preekte ds. Van der Valk 's morgens over Esther 7: 3-6, waarin sprake is van 'de boze Haman'. Na de preek maakte hij bekend dat twee kerkenraadsleden hem hadden aangeklaagd. Hij waarschuwde de gemeente voor 'de vermolmde palen der Kerk'. Naar aanleiding van deze uitdrukking volgde weldra een nieuwe aanklacht. De predikant werd daarna door het classicaal bestuur geschorst, omdat hij in strijd met zijn roeping als evangeliedienaar

zich schuldig had gemaakt aan versterking van orde en rust. In februari 1908 besloot het provinciaal kerkbestuur van Zuid-Holland hem wegens 'onchristelijke wandel' uit zijn ambt te ontsetten. De algemene synode van de Nederlandse Hervormde Kerk bevestigde deze uitspraak en ontnam hem bovendien het lidmaatschap der kerk. Ds. Van der Valk was intussen van zijn eerste vrouw gescheiden en in Londen hertrouwd.

In een tweetal brochures gaf Van der Valk zijn visie op het gebeurde. De eerste brochure was getiteld: *De 'vermolmde palen', een kerkelijk conflict*. Als reactie hierop verscheen een in scherpe bewoordingen gesteld vlugschrift onder de titel: *De onttroonde koning; het kerkelijk conflict te Oud-Beijerland naar waarheid geschetst*. De auteur verschool zich achter het pseudoniem Accusator (aanklager). In een

brochure, getiteld "*Eere-Diploma*", rekende ds. Van der Valk af met de hervormde synode. Haar vonnis nagelde hij aan de schandpaal. Hij was, zo schreef hij, veroordeeld mede op grond van een inmiddels vervallen wetsbepaling, waarvan de synode net zoveel wist als een ezel van theologie!

Van der Valk werd in 1908 predikant van een presbyteriaanse gemeente in Rotterdam. Dertig jaar lang bleef hij aan deze gemeente verbonden. In die tijd verschenen van zijn hand vele boeken en brochures, o.a. over de Mormonen, over het getal 666 en over de Antichrist. Hij maakte verscheidene buitenlandse reizen. Vaak hield hij lezingen naar aanleiding van deze reizen, of over actuele onderwerpen. Bij zulke gelegenheden was hij in gezelschap van een 'slippendrager', die een grote koffer met boeken en brochures torste.

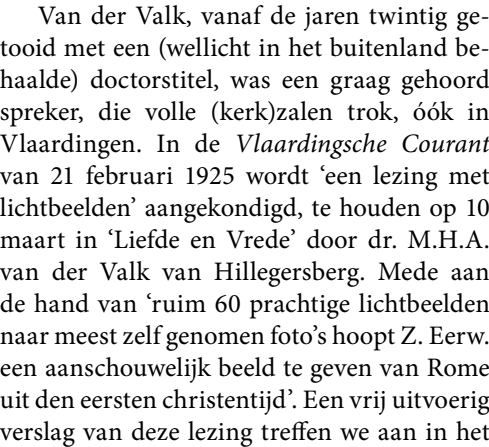
In het kerkelijk leven van zijn tijd was Van der Valk een bekende figuur, over wie opmerkelijke verhalen de ronde deden. Zo werd verteld dat hij tijdens een verblijf in de Verenigde Staten in 1915 zou voorgaan in een kerkdienst in Grand Rapids. Toen hij bij het kerkgebouw

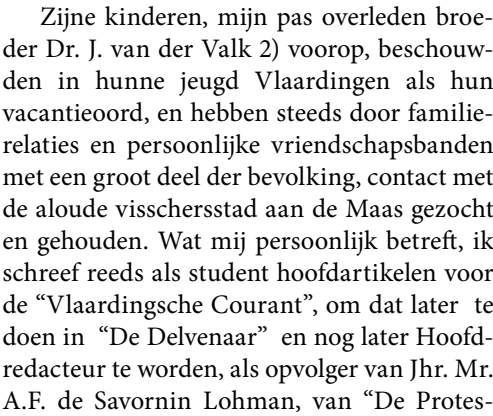
aankwam, was dit al zó vol dat hij geen kans zag via de gewone ingang binnen te komen, maar door een tuimelraam moest kruipen. De predikant paste toen zijn tekstkeuze aan en preekte over Joh. 10: 1: 'Die niet ingaat door

‘Mijn geslacht is omstreeks het jaar 1500 uit het Westland, bij name Monster, te Vlaardingen komen wonen en heeft daar niet alleen den stoot gegeven tot de Kerkhervorming, maar gedurende eeuwen ook een levendig

Wat gaat er door de redactiewisseling veranderen? Niet de doelstelling van de krant. 'De Vlaardingsche Courant hoopt geen onzeker geluid te geven, maar blijft in dienst gesteld

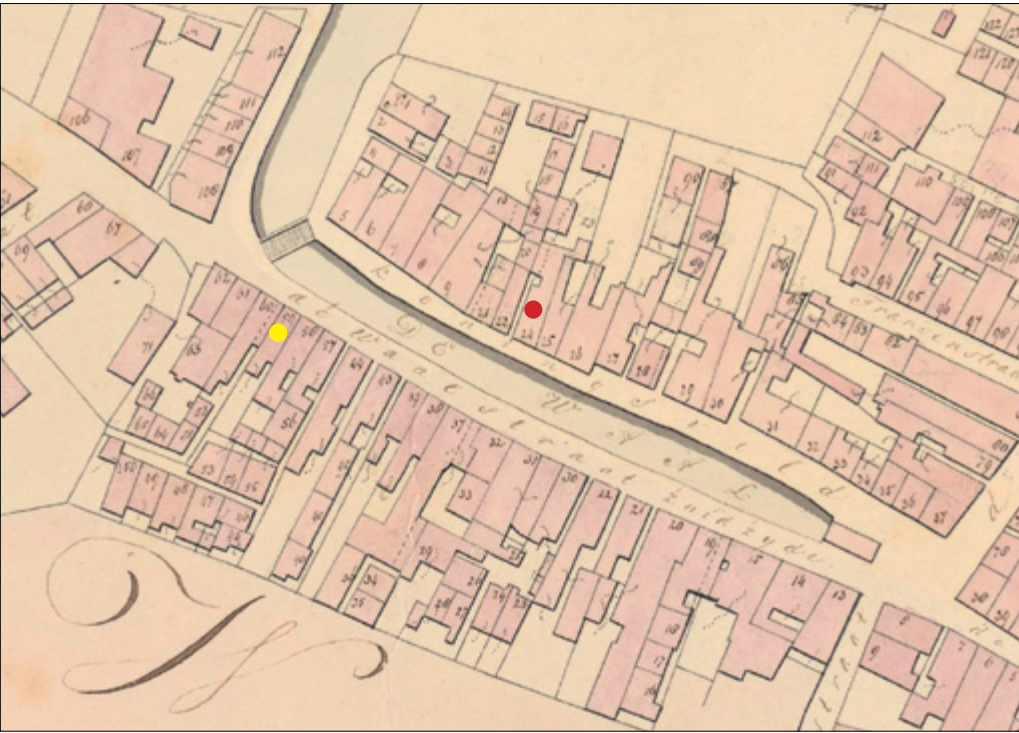
van de belangen van Gods Koninkrijk, ook vanzelf op het terrein van het staatkundig leven, zonder zich te mengen in kerkelijke aangelegenheden’. De inhoud zal echter belangrijk gewijzigd worden. In plaats van binnen- en buitenlands nieuws, dat voor het grootste gedeelte der lezers toch van geen belang is, omdat het al in andere bladen heeft gestaan, zullen rubrieken worden geopend, die de geestelijke opbouw beogen. ‘Ik vertrouw’, zo besluit Van der Valk, ‘dat in het bijzonder het christelijk deel der Vlaardingsche bevolking die pogingen zal toejuichen en steunen’.

Op het ‘Bericht’ waarin de hoofdredacteur de veranderingen aankondigt, volgt een stuk van zijn hand over ‘De cycloon van 10 Augustus’ (die het Gelderse stadje Borculo had getroffen). Verder bevat het vier pagina’s tellende nummer van zaterdag 15 augustus 1925 een artikel van Van der Valk onder het opschrift ‘Paulus doodgezwegen?’, een rubriek

‘uit vreemde landen’, stadsnieuws en nieuws uit de omgeving van Vlaardingen, een rubriek burgerlijke stand, berichten over visserij en handel, en predikbeurten. De laatste pagina wordt ingenomen door advertenties.

Met zijn artikelen zet de hoofdredacteur duidelijk zijn stempel op de *Vlaardingsche Courant*. Om nog eens te onderstrepen dat zijn voorgeslacht in Vlaardingen actief was geweest, plaatst hij in het nummer van 7 november 1925 het eerste deel van een toespraak, die zijn vader Leendert van der Valk in 1852 op veertienjarige leeftijd had gehouden in de door hem gestichte zondagsschool. De plaats van samenkomst was de kuiperij van Leenderts vader op de Waal. De toespraak, getiteld ‘De grote dwaas’, gaat over de gelijkenis verhaald in Lukas 12: 16-21: over een rijk man, die steeds meer schatten verzamelde. Dr. M.H.A. van der Valk tekent erbij aan dat deze parabel gewoonlijk die van ‘de rijke dwaas’ wordt ge-

...De plaats van samenkomst was de kuiperij van Leenderts vader op de Waal... De kuiperij was óf aan de noordkant (Koningsveld, wijk F nr. 24, rode stip) óf aan de andere kant van het water (Waalstraat, wijk G, nr. 59, gele stip) (Kadasterkaart 1850, collectie Stadsarchief Vlaardingen)

noemd. Dat een knaap van nauwelijks 14 jaar spreekt van de gelijkenis van ‘de grote dwaas’, een veel betere aanduiding, vindt hij bijzonder opmerkelijk. In de krant van 21 november is het vervolg van de toespraak opgenomen.

Lang heeft het hoofdredacteurschap van Van der Valk niet geduurd. In de *Vlaardingsche Courant* van 31 december 1925 wordt hij nog als redacteur genoemd. Maar in het eerste nummer van 1926, gedateerd 16 januari, lezen we: ‘Zoo zijn dan de Vlaardingsche Courant en de Handels- en Woninggids opnieuw van eigenaar en uitgever veranderd..... Wij zetten thans onder alles wat vóór 1 Januari 1926 met de couranten is gebeurd een streep... Al het oude is dus voor goed overboord en naar we hopen ook door U vergeten’. Het bericht is ondertekend door de nieuwe uitgever: Electrische Drukkerij N.V. “Excelsior”.

Waarom Van der Valk, die een halfjaar tevoren zo enthousiast was binnengehaald, zo spoedig van het toneel verdween, blijft in het ongewisse. Wellicht had zijn vertrek te maken met slechte bedrijfsresultaten. De nieuwe wiseling van eigenaar en uitgever bracht overigens geen verbetering. Al na enkele maanden moest de uitgave van de *Vlaardingsche Courant* worden gestaakt. Het laatste nummer is van 10 april 1926.

Dr. M.H.A. van der Valk bleef tot 1938 predikant van de presbyteriaanse gemeente. In dat jaar herstelde de kerkenraad van de hervormde gemeente te Hillegersberg hem na schuldbelijdenis in het lidmaatschap van de Nederlandse Hervormde Kerk. Drie jaar later werd hij op zijn verzoek door de algemene synode van de Hervormde Kerk gerehabiliteerd. Als emeritus ging dr. Van der Valk tot op hoge leeftijd nog regelmatig tweemaal per zondag in kerkdiensten te Rotterdam voor. In Vlaardingen sprak hij nu en dan in woensdagavonddiensten in het gebouw ‘Rehoboth’. Hij overleed op 29 januari 1954 ten huize van zijn jongste zoon in Rumpt en werd in zijn geboortestad Rotterdam begraven.

1) Leendert van der Valk zag op 8 oktober 1838 te Vlaardingen het levenslicht als zoon van Jacob van der Valk en Johanna de Ronde. In 1864 werd hij predikant van de gereformeerde gemeente onder het kruis te Rotterdam. Van einde 1869 tot 1892 diende hij de christelijke gereformeerde gemeente te Delft, daarna tot 1904 de gereformeerde kerk A te Scheveningen. In 1897 nam hij het initiatief tot de geestelijke verzorging van de vele Nederlandse zeelieden die gedurende de eerste weken van het haringseizoen op de Shetlandeilanden vertoefden. Meermalen reisde hij naar Lerwick, de hoofdplaats van deze eilanden om er de vissers met raad en daad bij te staan. Van 1904 tot aan zijn overlijden op 13 januari 1910 was hij predikant van de gereformeerde kerk in Oosterbeek.

2) Jacob van der Valk (1865-1925), oudste zoon van ds. Leendert van der Valk, promoveerde tot doctor in de klassieke letteren en werd rector van het Marnix Gymnasium te Rotterdam.

3) Arend van der Meijden begon in juni 1888 met de uitgave van *De Vlaardinger*, christelijk weekblad voor Vlaardingen en omstreken. In juni 1901, nadat de uitgave van de *Vlaardingsche Courant* van Brückwilder was gestaakt, veranderde Van der Meijden de naam van zijn blad in *Vlaardingsche Courant*. In 1925 bestond de door hem uitgegeven krant dus 37 jaar.

Naast de dankbetuigingen vanwege het overlijden van broer Jacob, staat een nogal opvallende advertentie van de werken van de nieuwbakken hoofdredacteur. (Vlaardingsche Courant 1925, collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Nogmaals de Vakantieweken

Door onvoorziene omstandigheden is bij het artikel over de Vakantieweken in Tijd-Schrift 144 de bijdrage van Wout den Breems weggefallen. Die vindt u daarom hieronder alsnog. Verder heeft het artikel tot wat leuke reacties geleid.

Een oud HVV-voorzitter blikt terug

Een kostwinner van een gezin kon zich in de eerste jaren na de WO II wel verheugen op één weekje vakantie, maar had nog niet altijd de middelen om er op uit te trekken. Voor de kinderen bleef er dan niets anders over om uit te kijken naar de vakantieweken die door het Vakantie-comité werden georganiseerd. Er was een bont assortiment aan kinderspelen en activiteiten waaraan kon worden deelgenomen. Als kind had je het gewoon te druk om aan alles mee te doen! Wat een plezier beleefde je op het feestterrein aan de Broekweg voor een clownsoptraden of de poppenkast. Het was dringen om een plekje te bemachtigen op de houten banken. En wat te denken aan de Stadsgehoorzaal, een belevenis op zich al in die nieuwe grote zaal met die mooie stoelen. Maar de meeste aandacht ging natuurlijk uit naar het gebeuren op het toneel voor een goochelaar of andere artiesten. Spannend was het aan de Voorstraat waar zeepkistenraces werden gehouden en de deelnemers in volle vaart naar beneden scheurden. Wel oppassen dat het touwtje van de stuurinrichting niet uit je handen schoot, want dan liep je wekenlang met kapotte knieën. Ook wedstrijden met de autoped waarbij je meer naast je autoped liep dan er op. Bijzonder was een tour met het OMO-treintje, dat vertrok van het Van Schravendijkplein. Dat was een stunt van de Lever's Zeepfabriek maar om mee te rijden moest je wel labeltjes sparen die op OMO-zeepoeder waren bevestigd. Maskerade-optochten voor de kinderen met verkleedpartijen zoals sprookjesfiguren, het boerenleven en natuurlijk de visserij uit de eigen stad. Maar ook waren er optochten wie de mooiste versierde

fiets had. Veel kabaal was er met een drumbandconcours. Voor te maken trommels werden allerlei blikken en bussen bemachtigd om het zo echt mogelijk te maken. Zo maar wat vakantieherinneringen uit de veelheid van de programma-onderdelen aan de jaren van vijftig van toen. Komt dat nog eens terug?

Wout den Breems

Nico Lens reageert vanuit zijn woonplaats bij Parijs:

Toen ik het laatste nummer van ons Tijd-Schrift mocht ontvangen en daarin een historisch overzicht vond van de Vlaardingse vakantieweken van vroeger, ging mijn hart weer sneller kloppen. Niet alleen heb ik als kleine jongen genoten van de zeepkistenrace die snel de Voorstraat in Vlaardinger-Ambacht afrolde, maar ik heb zelfs een jaar meegedaan aan de vakantieweken als stadsomroeper. Met de auto van het radiohuis de Bend van de Westhavenplaats ging ik in elke wijk het programma van de dag aankondigen. Dit alles onder de vriendelijke leiding van de heer B. van den Brink, die zijn jonge assistenten steeds wist te bezielen. Uit mijn notities van destijds:

“In 1953 werd ik stadsomroeper. De gemeente Vlaardingen organiseerde samen met de diverse wijkverenigingen de z.g. *Vakantieweken*. Dat waren de twee weken van de bouwvak, dus de twee eerste weken van de maand augustus. Die feestweken waren bestemd voor de Vlaardingers die niet het geld hadden om op vakantie te gaan. Voor hun kinderen waren er wedstrijden in zakkenlopen, koekhappen, zeepkistenraces, zwemwedstrijden, maskerade- en lampionoptochten en nog veel meer. Voor de volwassenen waren er muzikale uitvoeringen van de Vlaardingse muziekcorpsen *Sursum Corda*, *Voorwaarts*, *de Pijpers* en de *Koninklijke Militaire Kapel*; sportwedstrijden en de Havenloop. Ook een concert van de Wiener Sängerknaben in de Stadsgehoorzaal en lichtvoetige voorstellingen in de schelp van

Zij hielpen ons vakantie vieren

Morgen is daar dan weer de laatste dag van de vakantieweken 1954 — al komt er dan volgende week nog een klein staartje aan — en we mogen ook nu weer dankbaar constateren, dat dit evenement, als geheel gezien, uitstekend geslaagd is; daar kan ook het slechte weer van deze week niets aan veranderen. Duzenden, jong en oud, hebben de afgelopen dagen geprofiteerd van de vele leuke en gezellige dingen, die tesamen het vakantieprogramma vormden en het is jammer, dat niet in exacte cijfers valt uit te drukken, hoeveel goed dit alles heeft gedaan, hoeveel echte vreugde er door is verspreid. De dames en heren, die zowel voor organisatie als uitvoering zoveel tijd en energie beschikbaar hebben gesteld zullen zich ongetwijfeld beloond weten door de vele blijde kindergezichten, die het resultaat van hun opofferingen waren en verder kunnen zij zich verzekerd weten van de dankbaarheid der gehele Vlaardingse bevolking.

Een bijzondere plaats tussen de medewerkers aan het vakantieprogramma vormen wel de dames en heren, die het Vacantiebureau „bemannen”. Veertien dagen lang vormen zij de toevlucht voor iedereen, die iets naders wil weten en voortdurend staan zij klaar om iedereen van dienst te zijn. Zonder al die anderen, die eveneens belangrijk werk deden en onmisbaar waren voor het welslagen, iets te kort te willen doen, vragen wij toch hier even uw aandacht voor de heer v. d. Brink met zijn staf, die op het vakantiebureau, in de geluidswagen, bij de tentoonstelling in het Handels-

gebouw en op de watertaxi, zulk mooi en spannend werk heeft gedaan. Hierboven ziet U de dames en heren. Het zijn, staande van links naar rechts Lenie Molenkamp, Annie Vermeulen, Lenie Wesselius, Bep Biersteker, de heer B. v. d. Brink, Lies Wesselius, Bep Smit, Marian Bloemendaal, Bep Groeneveld en daarvoor Jan Luyk, Aad v. Maaren, Nic. Lens en Nic. v. Minnen.

Uit de gesprekken van enkele der dames begrepen wij, dat de meesten van hen nog „vrij” zijn en, hoewel wij ons daar natuurlijk helemaal niet mee willen bemoeien, lijkt het ons toch niet onwaarschijnlijk, dat in die toestand binnenkort verbetering zal optreden.

het Feestterrein. De voorzitter van het *Vakantiecomité* was wethouder van Minnen. De uiteindelijke man die de touwtjes in handen had, was een ambtenaar van de Burgerlijke stand, de vriendelijke mijnheer B. van den Brink, die zijn tijdelijk hoofdkantoor had aan de Oosthavenkade in het café *Excelsior* ook wel de *Volksbond Koffiehuis* genaamd. Daar konden

Van Kees Verhulst kregen wij bijgaand krantenartikel bij de foto van Nico Lens:

de mensen zich inschrijven. Vandaar vertrok ik in een auto van de firma van der Bend van de Westhavenplaats met geluidsinstallatie op het dak, vergezeld van een chauffeur, om in alle wijken van de stad per microfoon de bijzondere gebeurtenissen van de dag aan te kondigen. Mijn verhaaltjes werden dan omlijst met populaire marsmuziek. Ik deed dat werk met plezier en de nodige verve. Achteraf bleek, dat ik regelmatig en in het geheim werd gecontroleerd door wethouder van Minnen, die hoog op zijn fiets op afstand mijn praatjes aanhoorde. Na afloop van de *Vakantieweken* kwam ik daar pas achter. Ter afronding van de feestelijkheden bood de wethouder de gehele vakantiestaf koffie met gebak aan. Hij hield daarbij een toespraakje, waarin hij mij prees om mijn beschaafde, stijlvolle manier van spreken en aankondigen. Zoveel lof was ik niet gewend.”

De omroepauto van de heer Van der Bend, van de radiozaak op de Westhavenplaats.

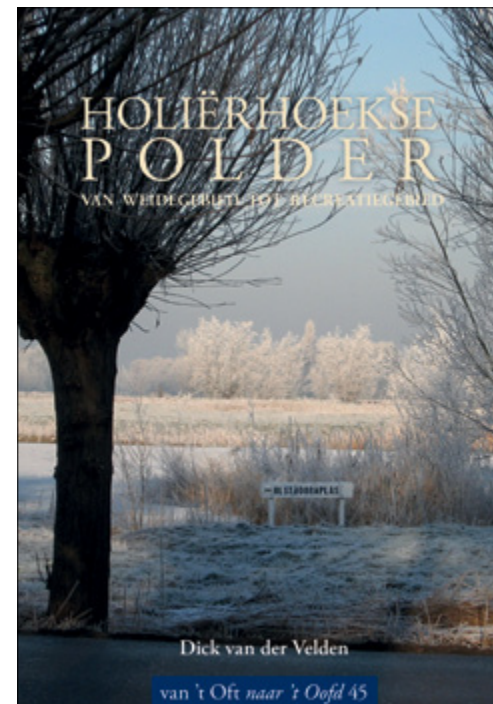
Hij zit zelf aan het stuur, anders was dat Aad van Maaren (zie andere foto). Daarnaast zit Nico Lens met de microfoon, nauwelijks door de spiegelende voorruit zichtbaar. Het echtpaar met de fietsen zijn Annie en Charles Bruynzeel, altijd toegewijde vrijwilligers van de Vakantieweken.

De foto is genomen in augustus 1954 op de brug over de Oude Haven, net tegenover het Handelsgebouw.

Op de foto met de omroepauto staan ook nog Annie en Charles Bruynzeel. Ze woonden met zoon en dochter op een bovenhuis in de van Diepenbrockstraat. Ze waren voor ons, jonge kerels, oom Charles en tante Annie. Het was bij hen de zoete inval voor ieder die maar langs wilde komen. In de vakantieweken verzorgden ze de aanvoer van drank en voedsel. Bij optochten, zoals op de foto, zien ze beiden toe dat alles vlekkeloos verloopt en ze grijpen in, als iemand door de warmte flauw zou vallen. Dus een soort manusjes van alles met een hart van goud!

Boekbespreking

‘Holiërhoekse polder. Van weidegebied tot recreatiegebied’ door Dick van der Velden. Deel 45 in de serie *“van ’t Oft naar ’t Oofd”*.

De Holiërhoekse polder was vroeger een mooi, rustig open weidegebied te noorden van Vlaardingen. Na 1960 veranderde dat. Toen begon de aanleg van de Holywijk, met als gevolg dat fraaie boerderijen zoals Noorderhuizen, Middelhuizen en Zuiderhuizen en andere werden gesloopt, sloten gedempt en er van het oorspronkelijke landschap niets meer te zien was. Hoewel, het weidegebied was natuurlijk ook niet oorspronkelijk, maar door noeste arbeid gewonnen op het moerasbos dat dit deel van Holland eeuwen eerder bedekte. Het noordelijk deel van de polder bleef echter lange tijd intact, totdat in de jaren ’90 het idee ontstond om de toenemende verstedelijking van Midden Delfland een halt toe te roepen en als het ware een bufferzone te noorden van Vlaardingen aan te leggen waar niet meer ge-

bouwd mocht en kon worden. Dat werd dus het resterende deel van de Holiërhoekse polder. Dick van der Velden heeft dat allemaal van nabij meegemaakt (hij woont vlak bij de noordrand van Holy) en gedocumenteerd. Dat heeft geleid tot dit interessante deel 45 uit de serie *“van ’t Oft naar ’t Oofd”*. Doordat er veel te vertellen is, staan er relatief weinig foto’s in en veel tekst, maar de informatie op zich maakt dat wel goed.

Ik rijd zelf al zo’n 35 jaar bijna dagelijks door de polder naar mijn werk in eerst Rijswijk en nu al vele jaren Den Haag. En dat verveelt nooit! Het blijft altijd een leuke rit (zeker nu het sluipverkeer na de opening van de A4 vrijwel helemaal verdwenen is, behalve mijn motor dan...) en het is boeiend de wisseling van de seizoenen elke keer weer mee te maken. Nu nog de geur van versgemaaid gras (de laatste keer dit jaar) vermengd met die van afgevallen blad, straks de najaarsstormen en dan de winter (en geen polderrit op de motor als het glad dreigt te worden). Aan het eind van de winter bij sommige boerderijen de tapijten van sneeuwkllokjes die het voorjaar weer aankondigen... ’s Zomers ook wel op de fiets dwars door de polder over de nieuw aangelegde fietsroutes. De transformatie naar een recreatiegebied is toch wel goed geslaagd en als je fietst ervaar je het oorspronkelijke van de polder wel meer dan op de Breeweg / Zouteveenseweg. Ik heb het alleen altijd vreemd gevonden dat er weer bos is aangeplant, waardoor het open karakter deels weer verdwenen is. Hebben onze voorouders zo hun best gemaakt om alles schoon te maken...

Kortom: een uitgave die de bescheiden prijs van € 2,50 zeker waard is. Het boekje is te koop bij, zoals gebruikelijk, Museum Vlaardingen, het Streekmuseum Jan Anderson en de Vlaardingse boekhandel.

(Eric van Rongen)

Ledenactiviteiten

In december is er, zoals gebruikelijk, geen lezing. We gaan in het nieuwe jaar weer met frisse moed verder.

De lezing op **dinsdag 23 januari** zal gaan over “Vlaardingse bedrijven na de Tweede Wereldoorlog”, door Jan Anderson, met een inleiding (en plaatjes van Hans Bakker) naar aanleiding van de expositie die tot eind januari in het Streekmuseum te zien is. De avond zal gehouden worden in het Streekmuseum Jan Anderson, Kethelweg 50. De lezing begint om 20.00 uur en is om 22.00 uur afgelopen.

Op **dinsdag 27 februari** wordt er een lezing gehouden over Arij Pleijsier (1819-1879), een kunstschilder uit Vlaardingen met internationale faam. Hij heeft voornamelijk schepen en strandgezichten geschilderd. Het Museum Vlaardingen heeft onlangs een schilderij van hem aangekocht van een Vlaardingse haringjager. Jeroen te Brugge komt hier van alles over vertellen en het belooft dus een boeiende avond te worden!

‘Een Vlaardingse haringjager zeilende naar de aan de vleet liggende haringvloot’, olieverfschilderij door Ary Pleijsier, 1847. (Collectie Museum Vlaardingen)

De bijeenkomst zal plaatsvinden in de Joon of in het museum, op dit moment is dat nog niet bekend; wel dat we om 20.00 beginnen. Neemt u in ieder geval uw museumjaarkaart of Rotterdampas mee. U kunt t.z.t. op de website zien waar u moet zijn en we staan buiten om u de goede richting te wijzen.

Op **dinsdag 27 maart** is de Algemene Ledenvergadering. Zoals gebruikelijk wordt die gevolgd door een lezing, maar het onderwerp en de spreker zijn op dit moment nog niet bekend. Wel de plaats: net als voorgaande jaren de aula van het Lentiz / Groen van Prinstererlyceum.

Zoals in het vorige Tijd-Schrift aangekondigd, zal de lezing van **24 april** gaan over de Slag bij Vlaardingen, als voorbereiding op het naspelen daarvan op 10 juni 2018, dus 1000 jaar later.

Kees Nieuwenhuijsen, de organisator van het geheel, zal komen vertellen over zowel de ‘echte’ slag, als over het naspelen daarvan dat

ongeveer zes weken later wordt gedaan door meer dan 500 re-enactors (historisch geklede geschiedenis-liefhebbers), die dan hun kamp zullen inrichten in de Broekpolder. Ook wat daarvoor komt kijken, weet Kees als geen ander, en daarom zal hij ook aan de organisatie van het spektakel ruimschoots aandacht besteden.

Graag weer tot ziens!

De werkgroep Ledenactiviteiten:
Tineke van der Hoek, Els van Dijk, Han van Elk en Arie Stolk.

De arrestatie van hertog Godfried, tijdens de wederopvoering van de Slag bij Vlaardingen op 14/15 juni 2008 in Vlaardingen.
(Foto Rene Kuysten, website Kees Nieuwenhuijsen, www.keesn.nl)

Oproep

De HVV viert dit jaar zijn vijftigste verjaardag, maar is de laatste jaren wel vroegtijdig grijs aan het worden. Om als vereniging een rooskleurige toekomst te blijven houden is het van belang dat het ledenbestand ‘van onder af’ aangroeit, dat wil zeggen met jonge(re) leden. Daarom het volgende. Zou het niet een leuk idee zijn als u als (groot)ouders uw (klein)kind(eren) lid maakt en het eerste jaar de contributie betaalt? Uw (klein)kind beslist dan na dat jaar of hij/zij het lidmaatschap op eigen kosten voort wil zetten. Natuurlijk zou het dan helpen als u met uw (klein)kind(eren) over de rijke geschiedenis van onze mooie stad praat om de interesse daarvoor te wekken en levendig te houden! Wij hebben dit jaar al meer dan 50 nieuwe leden mogen inschrijven, maar er is plaats voor nog veel meer...

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Standbeeldjes laten staan en enkele opgericht en neergehaald

Vanaf 1954 verschenen bij Drukkerij Van Dooren in linnen gebonden *Kronieken van Vlaardingen*. Ik kocht ze ooit voor een zacht prijsje. Bij het opruimen van een boekenkast bladerde ik er weer eens in en las dat op 28 september 1964 wethouder T. de Bruijn de nieuwe sportschool van de heer J. van Gorsel opende. Teun de Bruijn heb ik gekend en de sportschool in de Westwijk, is me ook niet onbekend en zo iets lezen doet me dan wat.

Maar las ik zo iets al niet eerder? Ja, natuurlijk, in een recenter *Jaarboek* van onze Historische Vereniging Vlaardingen. En ja hoor, daar staat het ook. Maar dan ga je vergelijken. Geschiedenis blijft geschiedenis, maar geschiedschrijving verandert, ook op plaatselijk micro-niveau.

Zeker niet alles wat de Vlaardingse kroniekschrijver in 1965 vermeldenswaard vond, vindt de kroniekschrijfster in 2016 belangrijk genoeg om te vermelden en wat in 1965 niet werd genoemd krijgt in het *Jaarboek 2015* terecht aandacht.

Met een knipoog naar de geschiedenis van de VS, waar standbeelden worden neergehaald, zou je kunnen zeggen dat de kroniekschrijfster in het *Jaarboek 2015* voor wat betreft het jaar 1964 op vreedzame wijze Vlaardingse standbeeldjes rustig laat staan, nieuwe neerzet, maar ook wel verwijderd.

Zo lezen we bij Van Dooren wel over iemands benoeming tot notaris, maar niet over de benoeming van W.B. van Ginneken tot bedrijfsleider van de Stadsgehoorzaal en ook niet over een teleurstellend antwoord van B en W op vragen van L. van Duijn-Spruijt - later de eerste milieu-wethouder van Nederland - over de brand bij Delta-Chemie.

Dat een aantal rijksambtenaren in november 1964 Shipmate Vlag bezoekt, wordt in 1965 belangrijker gevonden dan het besluit dat de scholen een telefoonaansluiting krijgen. Het is duidelijk dat de kroniekschrijfster in het *Jaarboek 2015* de geschiedkundige prioriteit duidelijk anders legt. Geschiedenis blijft geschiedenis, maar de geschiedschrijving verandert. Hoera, binnenkort het *Historisch Jaarboek 2017* met een volgens de inzichten van 2017 gemaakte kroniek van het belangrijke jaar 1966. Alleen al daarom zou je lid worden van de Historische Vereniging Vlaardingen.

Wijs iemand die het jaar 1966 wel of niet zelf meemaakte op de voordelen van het lidmaatschap van de Historische Vereniging Vlaardingen, website www.hvv-vlaardingen.nl, e-mailadres info@hvv-vlaardingen.nl.

